

Stanisław Suchodolski

Grójec, woj. radomskie. Stanowisko 1 i 2

Informator Archeologiczny : badania 10, 193-194

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

GROJEC
woj. radomskie
Stanowisko 1 i 2

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury
Materialnej Zakład
Epoki Metali

Badania prowadził doc.dr Stanisław Suchodolski.
Finansował IHKM. Pierwszy sezon badań. Wczesno-
średniowieczny i średniowieczny ośrodek miejski
/od XI w./.

Badania sondażowe przeprowadzono w celu rozpoznania metryki i rozplanowania elementów osadniczych najdawniejszego Grójca, a przede wszystkim stwierdzenia czy gród rzeczywiście mieścił się na wzgórzu zajmowanym obecnie przez kościół parafialny - jak to przyjęto w literaturze. Wykonano 16 sondaży o wymiarach 2 x 1 m lub większych i poszerzanych w miarę potrzeby.

Stanowisko 1 - wzgórze kościelne.

W wykopach przy apsydzie kościoła oraz przy ścianie północnej odkryto pozostałości 26 szkieletów, zalegających w 4-6 warstwach, datowanych od XII-XIII do XVI w. Były one bez wyposażenia. Znalezione tylko brązowy pierścionek taśmowaty z XII-XIII wieku oraz fragment późnośredniowiecznego różańca o drewnianych perłach. Na wtórnym złożu odkryto stosunkowo nieliczne fragmenty ceramiki starożytnej /późne "łużyce" ?/, wczesnośredniowiecznej /XII-XIII w./ i późniejszej oraz fragmenty kilku polewanych płytek posadzkowych. W dwóch wykopach na krawędzi wzgórza /od południa i wschodu/ nie stwierdzono obecności nasypów wałowych.

Stanowisko 2 - płaskowyż na północny-zachód od kościoła.

Ślady osadnictwa średniowiecznego /od XIII w./ odsłonięto w sadzie księżym. Odkryto tu pozostałości trzech jam o średnicy około 1,4; 0,7 i 0,5 m wglębionych w calec. Zawierały kamienie, kawałki polepy, węgle drzewne, sporadycznie kości zwierzęce, skorupy jajka.

Najstarsze ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego wystąpiły przy ulicy Worowskiej 2, gdzie wydobyto ułamki ceramiki z XI-XII w. /w warstwie z późniejszymi zakłóceniami/.

Stanowisko "Wodociągi", u podnóża wzgórza kościelnego od strony zachodniej. Pod warstwami nasypowymi z XIV-XVIII w. odsłonięto fragmenty konstrukcji drewnianych z XVII-XVIII w., wzniesionych może przez piwowarów lub garbarzy, korzystających z występujących tu źródeł wody. Znalezione m.in. obręcze drewniane beczki o średnicy około 1,6 m oraz młotek i kłódkę.

Badania nie potwierdziły tezy o obecności grodziska na wzgórzu kościelnym. Wykazały natomiast, że już od XII-XIII w. mieścił się tu kościół, który można identyfikować z kościołem parafialnym lub kolegiatą książęcą albo oboma tymi kościołami jednocześnie/. Osadnictwo w pobliżu utożsamiamy z załączkiem przedlokacyjnego miasta. Miejsce grodu pozostaje nadal nieznane. Na jego ślady /jak w ogóle osadnictwa wczesnośredniowiecznego/ nie natrafiono również w czasie badań powierzchniowych, przeprowadzonych na terenie miasta.

Materiały z badań złożono w IHKM PAN w Warszawie.

Badania zakończono.

IEŻA
woj. radomskie

Politechnika Wroclawska
Instytut Historii Architektury
Sztuki i Techniki

Badania prowadzili mgr inż. arch. Stanisław Medeksza i Andrzej Kudła pod kierownictwem prof. Jerzego Rozpędowskiego. Finansował Urząd Miasta i Gminy w Iłży. Trzeci sezon badań. Osadnictwo z okresu paleolitu górnego, osadnictwo wczesnośredniowieczne /IX-X w/, zamek XIV-XVIII w./.

Badania miały na celu dostarczenie danych do przygotowywanego przez Instytut projektu zabezpieczenia ruin zamku. Główną uwagę skupiono na rozpoznaniu terenu podzamcza /plateau o wym. 160 x 45 m/, gdzie w latach 1971-1972 odkryto pozostałości unikalnego dzieła obronnego z okresu renesansu w postaci beluardu zbudowanego po 1580 r. na planie rombu o silnie oskarpowanych narożach. Badania prowadzono metodą wykopów sondażowych, których założono ogółem 63.

Z okresu paleolitu górnego pochodzą narzędzia krzemienne odkryte w sondażu nr 15. Do starszych faz wczesnego średniowiecza zaliczono jamę zawierającą ułamki naczyń, prażnicy, żużel dymarkowy. Okres późnośredniowieczny zaznaczył się w zasięgu podzamcza nawarstwieniami w części centralnej terenu o miąższości do 3 m. Okres nowożytny obejmuje odsłonięte reliktury kamiennej zabudowy. Ogółem odkryto lub uzupełniono badania 6 dzieł architektonicznych. Do okresu renesansu należą ramiona północne i wschodnie wspomnianego beluardu /w postaci nasypów ziemnych z jądrem kamiennym/, budynek dawnego urzędu starościńskiego i przyległy doń bruk dziedzińca oraz fragmenty północnego muru obwodowego. Z okresu baroku pochodzą budynki gospodar-